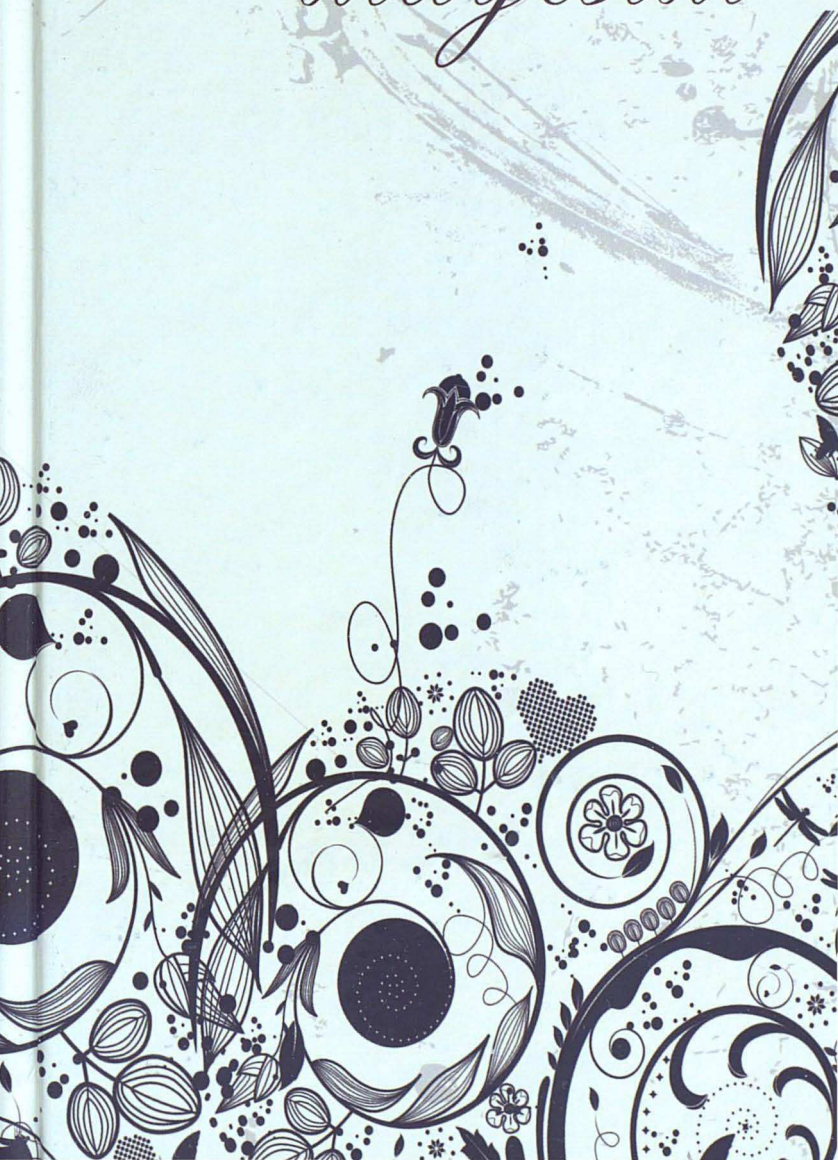

1 2012

33 2 30к

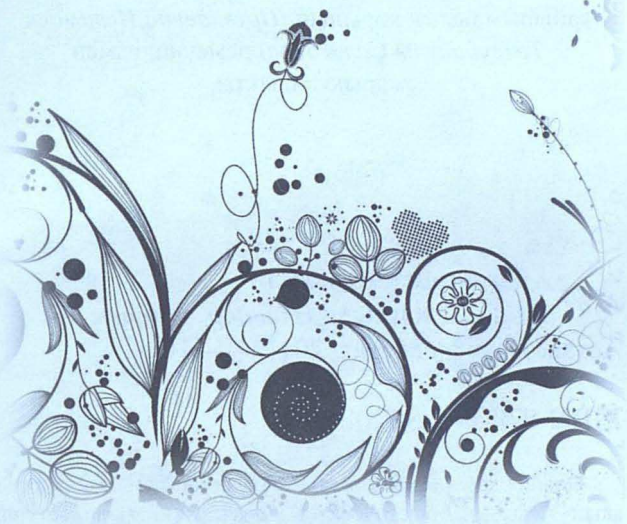
Асылзат
АРЫСТАНБЕК

Бесінгі маусым

АСЫЛЗАТ АРЫСТАНБЕК

Төсіңгі
маусым

*Profi*MEDIA

Астана – 2011

УДК 821.512.122 – 1

Алтын Қыран

халықаралық қайырымдылық қоры

«Алтын Қыран» халықаралық
қайырымдылық қорының (*Президенті Исламбек
Төлеубайұлы Салжанов*) демеушілігімен
жарыққа шықты.

Арыстанбек Асылзат

А 89 **Бесінші маусым: Өлеңдер жинағы.** –

Астана: Профи Медиа, 2011. – 144 бет

ISBN 978-601-80208-7-2

Өлең өлкесінде өзіндік қолтаңбасымен танылып жүрген ақын Асылзат Арыстанбектің тұңғыш жинағына әртүрлі тақырыптағы өлеңдері енген.

Қазақы өрліктің исі аңқыған өлеңдері оқырмандарын бей-жай қалдырмайды деген ойдамыз.

УДК 821.512.122 – 1

ББК 84 Қаз 7 – 5

© А.Арыстанбек, 2011

© Профи Медиа, 2011

ISBN 978-601-80208-7-2

БІРІНШІ БӨЛІМ

***Біресе бағымды жазамын,
біресе сорымды жазамын***

Alina

* * *

Алпыс інгенді зарына иітіп,
Алпыс екі тамырын ұйытып,
Тоғыз ай тоғыз күн көтеріп,
Толғатып,
Табалдырығында тұрып тозақтың,
Дүниенің есігін ашқан қазақпын!

Тәңірім маңдайыма ойып жазып,
Сорым мен бағымды,
Тамырыма дарытып,
Жеті атам жүктеген қанымды,
Анамның ақ омырауынан сіңірдім тілімді,
Анамның ақ жүзінен көрдім иман
мен дінімді.

Әкемнің қарғыстан қатал қабағын күтіп,
Әлемнің хош аңқыған ауасын жұтып,
Балалықтың бал татыған күндерін
артта қалдырып,
Жастығымды жас жігіттің жалынына
алдырып,
Отызымда оймақтай миым ошақтай болып,
Ошақтың іші өмірдің өксігіне толып,
Отырмын сол өксіктің өкпек желіне тоңып.

Қазағым, сенімен тағдырлас әр күнім,
Дұшпаным һәм досымсың барлығың.

Қып-қызыл тілімді қылыштай жаныған
Мен де баяғы ақындарындай зарлымын.
Мен де баяғы ақындарындай жарлымын!

Жұдырықтай жүрегім кеудемде бүлкілдеп,
Көз жасым көзімнің аясында кілкілдеп,
Басының орнында қарыны іркілдеп,
Бастықсымақтар басынды-ау зіркілдеп,
Қасқырдай қаншыққа ұйлыққан,
Қабырғамды сөкті-ау біртіндеп.

Тәңірім маңдайыма ойып жазған,
Сорым да өзіңсің – қазағым,
Бағым да өзіңсің – қазағым,
Тағдырым – тең түскен таразым,
Ендеше таразы басында отырып,
Біресе сорымды жазамын,
Біресе бағымды жазамын.

* * *

Әйелден ақын шықпайды деп,
Әлсіздер жылап-сықтайды деп,
Еркектің ығын ықтайды деп,
Өлсе де өрлік жұқпайды деп,
Жүрсіндер-ау,
Көрерсіндер әлі!

Әйел дегенің ақылшы екен деп,
Шетінен бәрі ақын-шешен деп,
Сенің ығында жатып өсем деп,
Бибінің бәрі батыл екен деп,
Алдымызға да,
Келерсіңдер әлі!

Әйелдің нағыз пірі едің-ау деп,
Жұлдыздың сен де бірі едің-ау деп,
Қайранға келіп қайрылдық-ау деп,
Ақыннан нағыз айрылдық-ау деп,
Мен өлгенде
Көмерсіңдер әлі!

* * *

Тірі кезде бағы ашылмай түнерген,
Жаратылған жаны жайсаң өлеңнен,
Деп маған да ортасынан қаланың,
Бір ескерткіш соғарсыңдар,
Білем мен.

Тірлігінде мейлі күлсін, түнерсін,
Қадірімді өлгеннен соң білерсің.
Мен тұрған үй іргесіне мәрмәрдан,
Бір ескерткіш-тақта әкеп ілерсің.

Ұқпайсыңдар қазір менің сырымды,
Дос түгілі, қасқа бермес күнімді.
Сендер оқып жарытпаған бүгінде,
Балаларың жатқа оқиды жырымды.

Не арман бар өлендерім жатталса,
Мені іздесе кітаптардан, ақтарса.
Баспанаға жарытпаған...
Өлген соң,
Бір мұражай ашарсындар көп болса.

Тап осындай көрмеп ек деп ақынды,
Жеткізерсің келешекке хатымды.
Көшелі жыр жазған ақын деп менің,
Бір көшеге берерсіңдер атымды.

Білем қазір өте қоймас жарлығым,
(Жарлығыма жар құлағын салды кім?)
Нағыз ақын осы еді деп түбінде,
Мойындайсың, мойындайсың барлығың!

Жырға жерік емессіңдер сезгенім,
Ертеңгіге жетсе болды сөздерім.
Жалғыз-жарым кітабы бар ақынға,
Том-том кітап жазарсындар өздерің.

Шақта мынау от боп жанар, жалындар,
Шаласындар аяғымнан, таңым бар.
Ертең әлі-ақ, бір жаңалық ашқандай,
Докторлығын қорғап жатар ғалымдар.

Дұға оқылып мүрдем жатқан жерінде,
Дүр атағым дүркірейді елімде.
ЮНЕСКО-ның көлемінде мың жылдық,
Мерейтойым тойланады менің де!

* * *

Өлеңдерім зерлеп тіккен өрнегім,
Биіктесем, өлеңіммен өрледім.
Әйелдерден мәрттік күткен заманда,
Менің үнсіз қалғандығым – өлгенім!

Өлең өлсе – тарылғаны тыныстың,
Өлең – болат, мен – құйылған құрышпын.
Мінезімнің өткірлігі соншалық,
Қынабынан суырылған қылышпын!

Тіле менен түртпесе деп тек түлен,
Керек десең, жерді жарып, көк тілем.
Қанымдағы қайсарлықтың бастауы –
Батыр тұлға бабалардан деп білем.

Білгендерге жер – уақыттың ұршығы,
Ал өлеңім – жер нәрінің бүршігі.
Аспандағы найзағайдың жарқылы,
Мына менің жүрегімнің дүрсілі.

Меніменен жаны сырлас тандыр көк,
Мінезіме баға берер тағдыр көп.
Алай-дүлей қара бұлттай түнеріп,
Сонан кейін жауа салам жаңбыр боп.

Ұқсамаймын Ақұштапқа, Сараға,
Жырымды оқы, сонан өзің сарала.
Тулап-тулап, толқындарым тас жарып,
Сонан кейін түсе салам сабама.

Мендік жүріс, жүріс емес маң басқан,
Өлең – өрлік, шыға қоймас «сау» бастан.
Сезімінді селт еткізер ұйқасты,
Қазақ, шіркін, «өлең» дейді әу бастан.

Өмір мені оңдырмады әуелден,
Менде әзірге оны «соттар» дәлел кем.
Ғажайып бір өлең жазып бір күні,
Конвертсіз ғарыш жаққа жөнелтем.

Тыныс-демім, бір күн сен де тынасың,
Өлең жаздым деп кетемін бір асыл.
Жердегілер түсінбейді жырымды,
Аспан оқып ағыл-тегіл жыласын.

Асып кеткен, тасып кеткен өреден,
Ақылымды ақ өлеңге бөлегем.
Жұлдыздарға бір-бір өлең жолдайын,
Түніменен оқып тұрсын төбеден.

Менің үнім жер бетінде бөтен үн,
Ол бәрібір бөтендігін етеді.
Бір ғажайып өлең жазып бір күні,
Ғарыш жаққа ұшамын да кетемін!

* * *

Санамды сарсытып,
Миымды үгіп,
Жазам деп уытты өлең,
Түн қатып,
Таңдарды таңға ұрып,
Ұйыпты денем.

Ішімнен,
Со-о-нау жүректің түбінен,
Лықсыған өлең,
Сыртқа шыққанда,
Япыр-ау,
Үмітті неден?

Өлеңім, әттең,
Тыныштық бермей
Қинайды есіл ақынын,
Білмейді бірақ,
Өзінің
Бір ғасыр өткен соң ғана,
Оқылатынын.

Серт

Желкем менің жеті жерден қиылсын,
Қарақұсқа қара қаным құйылсын.
Өкпем өшіп, жүрек қысып туласын,
Жыным біткен жағама кеп жиылсын.

Қақырасын, қарс айрылсын қабырғам,
Шорт үзіліп, қан сауласын тамырдан.
Кешірілмес кеше болып кетейін,
Ақталмайын, жарылмайын ағымнан.

Көзім шығып, аяқ-қолдан жан кетсін,
Өртке оранып, өмірімнен мән кетсін.
Жазылған жыр адыра қап, жоғалсын,
Әлем біткен мені қарғап, «әндетсін».

Түнек болып тұншықтырсын таңғы аспан,
Бақыр басты бір-ақ атсын алдаспан.
Халық біткен бетіме кеп түкірсін,
Ақындық пен арды сатып алжассам!

* * *

Талайыңды естеріңнен тандырып,
Жырым тұрар құлағыңда жаңғырып.
Ешкім әлі жазбаған жыр жазам да,
Кетем әлі барлығыңды таң қылып.

Маңдайымды жатса дағы мұз қарып,
Жазам өлең арқам қозып, сызданып.
Мен қалайша жазбадым деп осыны,
Ақындардың іші күйсін қызғанып.

Дарындарың құм астында байқалмай,
Қалсын әлем мен жазбасам жайқалмай.
Ең татымды өлең жазам, басқалар,
Жүрсін сосын ақынмын деп айта алмай.

* * *

Шаршадым-ау,
Қайтемін?
Не қыламын?
Ойлай берсем, ойшылмын,
Сұңғыламын.
Өріп-өріп сезімнің талшықтарын,
Жиып-жиып әйтеуір жыр қыламын.

Жыр қыламын,
Болмаса,
Сыр қыламын.
Миымның да мазасын мың бұрадым.
Мен жазбасам дүние құритындай,
Күнді қойып,
Таңдарды таңға ұрамын.

Санамды да сан сілкіп,
Жұлқыладым,
Бір отырып, орнымнан бір тұрамын.
Тыныш таба алмаспын сірә да мен,
Ұялатпай өлеңнің ұртына күн.

Байыз тауып, әйтеуір,
Тыншымадым,
Қысыламын, бір кезде тұншығамын.
Толғақ қысып кеудемді барады әне,
Білмеймін кім шығарын,
Жыр шығарын?!

* * *

*«... Өлең жазатын қыздарды,
Аяймын іштей, дегенмен.»*

Есенғали

Иә, сен де ая мені, Ес-аға!
Аяушылықтан кенде емен.
Періште болып тудым да,
Өлеңге айналған пенде – Мен.

Аямай ал мен өзімді,
Аядай миды кеземін.
Өлеңге қиған өмірді,
Өлімге қимай келемін!

Миымның іші аядай,
Жүректі қайда қоясың.
Құдай да мені аямай,
Есенғали ғана аясын!

Ақын-әйел де бір шайыр,
Шалынсын ол да құрбанға.
Құдайдың қолы не, тәйір,
Ес-ағам сипап тұрғанда.

Аярлар қаптап маңайым,
Аймалар қызыл тілімен.
Тасқа да соғып талайым,
Тарыдай сосын үгілем.

Азап қой өлең дегенің,
Мен соған қидым бәсімді.
Көзімнен өлең төгемін,
Есенғали сұртсін жасымды.

Жасытсаң – жасыт, мүсірке,
Сірә да, соған лайықпын.
Өлеңді көріп түсімде,
Өлең боп содан айықтым.

Мен едім таза, пәк шайыр,
Науқаспын,
Налам жоқ-ты аса.
Құдайдан енді жоқ қайыр,
Есенғали дауа таппаса.

* * *

*«Әйелден ақын шықпайды,
Биші не күйші болмаса...»*

Есенғали

Есенғали аға, Ес-аға!
Сенің Тәңір ес бүріккен санаңа,
Мен де – солай, қала алмадым тасада.

Ол рас, біз – әйелміз,
Сен – ақын.
Себебі:
Ең бірінші ақын – ЕРКЕК болатын!

Бірақ аға, жүгінейік Тәңір деген төреге,
Барлық ақын еркек емес!
Еркек біткен ақын емес және де!

Кешір, менің өктем шықса дауысым,
Кілең қырттар арасында
«Ақынмын» деп айқайлар,
Нағыз еркек ақындардың бары шын.

Сен – ақынсың,
Мен – әйелмін, бірақ та,
Жауап берші мына жалғыз сұраққа:

Ақыл-ойын аршып таң,
Ақындар ақын болып туыла ма?
Жасала ма, әлде олар балшықтан?

Қарсылассам, қақым бар,
Көбі мені құптайды.
Көктен жерге түседі ғой ақындар,
Жерден өсіп шықпайды.

Санам – сөзден,
Миым – миллион талшықтан,
Мен де, аға, түстім Көктен. Түсірді!
Жасалмадым балшықтан.

Биші бола алмадым,
Күйші болу келмейді екен қолымнан.
Ақын болдым,
Ол да – сорым, артық тусам көп ұлдан.

Өлең – дерт деп айтпап па еді мына ел,
Демек – сор!
Ақын болып туу керек, ең болмаса бір әйел.
Мен болуым керек сол!

Дей алмассың: ақын емес, елессің,
Өйткені мен
Ақұштап та, Фариза да емеспін!

Әлі мына Жаратқаннан бар дәмем:
Менен күйші, биші жасап бере алсаң,
О, Ес-аға, қуанар ем онда мен.

Өкінішті, келмейді ол қолыңнан,
Олай болса, кеспе менің жолымнан.

«Бишіліктен бақытыңды табасың»,
Енді бұлай демессің.
Өйткені сен де АҚЫН ғанасың,
Құдай емессің!

Бесінші маусым

Әй, дегенмен, бесінші бір маусым бар...

Тыныштықбек

Төрт-ақ маусым, төрт мезгіл, төрт құбыла,
Талайына пенденің шақ ғұмыр, ә?!
Бір маусымнан көшкенше бір маусымға,
Басыңнан да көшеді бақ құбыла.

Бақ көшеді, қонады қайда барып,
Ақын отыр аларып, Айға налып.
Құлагер-қаламына мініп алып,
Қалыңдық іздеп кетті бойдақ әріп.

Аспанда алақанын жайған Ай-ды,
Алайда ол да бізді ойламайды.
Қаламын жетектеген әріп-ақын,
Қағаздың аппақ тәнін аймалайды.

Тағдырдың тісін санап кетілмеген,
Келеді ақын тобыр, нөпірменен.
Екі ғасыр өмірге бұрын келіп,
Еліне жаны ашиды жетілмеген.

Ес – бүтін, ақыл – аман, сана – сергек,
Өмір өзі жүзіңе салады өрнек.
Бесінші бір маусымды күтіп ақын,
Бейітінің басында қала бермек.

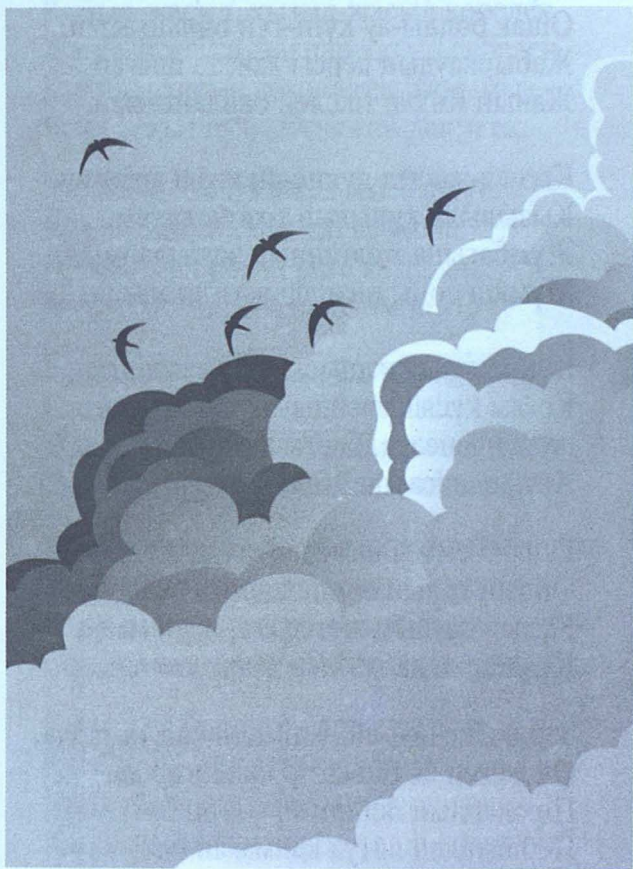
Қыс өтер көрпелері құрақтанып,
Көктем келер көзінен шуақ тамып.
Жаз бен Күз, сонан кейін тұрады ылғи,
Тағы да бір маусым бар сияқтанып.

Төрт маусым жол тартады кезеңдерге,
Тағдырдың талқысына төзер мен бе?
...Беу, ақын, бұл жақта емес, бақи жақта,
Бесінші маусым барын сезем мен де.

ЕКІНШІ БӨЛІМ

***Жасын сығып бара
жатыр көшкен бұлт***

* * *

Жаның тәннен ертерек жерігесін,
Осылайша сан ойға берілесің.
Мүмкін, тым кеш түсіндім өмір сырын,
Мүмкін, ерте ауысты менің есім.

Бөрік ішінде жарылған қайран басым,
Ошақ болды-ау күні-түн ойланғасын.
Жабырқаудың керегі жоқ та шығар,
Жаның Көкке тікелей байланғасын.

Қызыл-жасыл дүние-ай көзді арбаған,
Қызылына құнығып тозған ғалам.
Жұмбағына жалғанның жұтылармын,
Мүмкін соны шешуді жазған маған.

Күн күлуден жаңылып, түн түңілген,
Қоғам құсық сасиды сырты гүлден.
Аузын ашса, албасты ақтарылып,
Артын ашса, шайтанның мұрты күлген.

Есірткі емген немедей есі кеткен,
Ойдың қалың орманын нәсіп еткем.
Құлын даусым жетсе егер құлағына,
Құдайдың да төгілер жасы көктен.

Зәр шыққаны-ай, тілімнен бал тамарда,
Ой жеген де бір қазір нансоғар да.
Пірәдардың пейілі тарылған ба?
Періштеден пәтуа қалмаған ба?!